

Senere skolestart har ingen effekt på uddannelsesniveau

Børn, der startede et år senere i skole, klarer sig ikke bedre end børn, der startede skole rettidigt, når der måles på færdiggjort uddannelse. Det viser en ny undersøgelse gennemført af forskere fra Rockwool Fondens Forskningsenhed og Aarhus Universitet. I studiet undersøger de effekterne af alder ved skolestart, defineret ved alder ved påbegyndelse af førsteklasse, på senere kriminalitet og uddannelse.

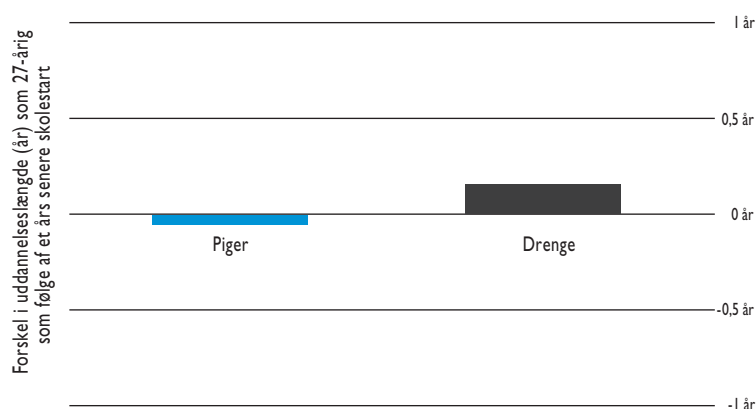
I studiet analyseres effekten af alder ved skolestart ved at sammenligne børn, der blev født i slutningen af december med børn, der blev født i starten af januar. Da datoen for rettidig skolestart i børnehave- og førsteklasse er defineret ud fra det kalenderår, barnet fyldte hhv. seks og syv år, vil børn, der blev født tidligt i januar, som udgangspunkt være ét år ældre, når de starter skole, sammenlignet med børn, der blev født i slut-december. Samtlige børn født i Danmark i januar og december måned i årene fra 1981 til 1993 inddrages i analysen.

Forskelle på kort sigt bliver til ligheder på lang sigt

I undersøgelsen finder forskerne store og statistisk signifikante forskelle i uddannelseslængde og kriminalitet gennem teenageårene og de tidligere tyvere, hvilket umiddelbart antyder en betydelig konsekvens af alder ved skolestart. Men disse forskelle er et resultat af, at børn, der startede et år senere i skole, var et år forsinkede i forhold til jævnaldrende kammerater, og forskellene var derfor ikke af blivende karakter senere i livet.

Figur 1 viser effekten af at starte et år senere i skole på uddannelseslængde som 27-årig for børn, der startede et år senere i skole, fordi de blev født i starten af januar i stedet for i slutningen af december. Af figuren ses det, at der ikke er nogen statistisk sikker forskel i uddannelseslængde som følge af alder ved skolestart.

FIGUR 1
Effekten af et års senere skolestart på antal års fuldført uddannelse som 27-årig

Note: Ingen af søjlerne er signifikant forskellig fra 0.

KILDE: ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED OG AARHUS UNIVERSITET.

Figuren viser, at udskudt skolestart ikke medfører nogen statistisk sikker forskel i uddannelseslængde som 27-årig for hverken piger eller drenge.

”Udskudt skolestart udgør en markant beslutning for et barns liv og påvirker mange dimensioner af barnets hverdag. Men den primære konsekvens ved udskydelsen af skolestart er blot en forsinket livsbane uden nogle målbare fordele på senere fuldført uddannelse på lang sigt. Der er derfor ikke forskningsmæssigt belæg for, at flere børn bør udskyde deres skolestart”, udtaler forsker Rasmus Landersø. Herved underbygger resultaterne fra denne analyse lignende svenske og norske studier, som konkluderer, at senere skolestart ikke har målbare positive effekter på indkomst som voksen.

Udskydelse af skolestart medfører udskydelse af kriminalitet

Børn, der startede et år senere i skole, fordi de blev født i starten af januar i stedet for i slutningen af december, oplevede ikke en lavere sandsynlighed for at begå kriminalitet end børn, der startede skole rettidigt. Dog begik drenge, der startede senere i skole, samlet set mindre kriminalitet målt over hele deres ungdom, end drenge, der startede rettidigt i skole.

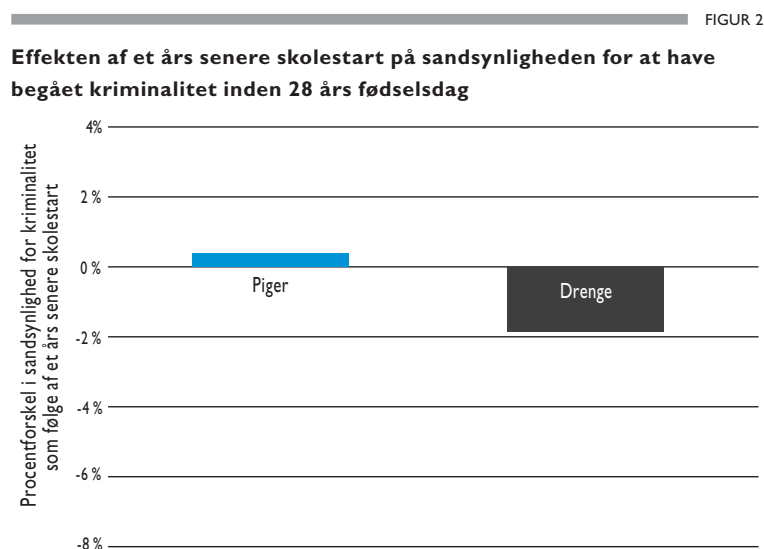
I figur 2 vises effekten af et års senere skolestart på sandsynlighed for at begå kriminalitet, før den unge fylder 28 år.

Endvidere viser undersøgelsen også, hvordan senere skolestartsalder påvirker kriminalitet på hvert alderstrin fra 15 års alderen og frem til slutningen af tyverne. Der er store forskelle i tilbøjeligheden til at begå kriminalitet tidligt i livet som resultat af udskudt skolestart, fordi barnets livsbane forsinkes med ét år. Derimod er der på langt sigt ikke en forskel i sandsynlighed for at begå kriminalitet som følge af senere skolestart.

Dette resultat bidrager også med viden om forebyggelse af kriminalitet generelt: "At sandsynligheden for at begå kriminalitet ikke sænkes, men derimod udskydes, som følge af alder ved skolestart, påviser,

at kriminalitet ikke er forudbestemt eller deterministisk, men i høj grad kan påvirkes af hvilken situation, den unge person oplever", udtaler forsker Rasmus Lander sø. Herved fastslår forskerne, at det ikke kun skyldes mangel på modenhed, når kriminalitetstilbøjeligheden topper, når mænd er mellem 17 og 20 år, men også de unges livssituation i de pågældende år.

Når man betragter omfanget af den begåede kriminalitet, var der ligeledes ingen forskel mellem piger, der startede rettidigt og senere i skole. Tilsvarende gør sig dog ikke gældende for drenge. Drenge, der startede senere i skole, fordi de blev født i starten af januar i stedet for i slutningen af december, reducerede omfanget af den kriminalitet, de begik, betydeligt. Sammenholdt med resultaterne for sandsynligheden for at begå én kriminel handling, indebærer resultaterne for omfanget af kriminalitet, at alder og modenhed ikke er entydigt bestemmende for kriminalitetstilbøjelighed, men derimod påvirker varigheden og omfanget af kriminalitet, hvis en kriminel løbebane først er blevet påbegyndt.

Note: Ingen af søjlerne er signifikant forskellig fra 0. Kriminalitet måles som sigtelser.

KILDE: ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED OG AARHUS UNIVERSITET

Figuren viser, at udskudt skolestart ikke medfører nogen statistisk sikker forskel i sandsynligheden for at have begået kriminalitet før sin 28-års fødselsdag for hverken piger eller drenge.

Sammenligningsgrundlag har stor indflydelse på konklusionerne

En undersøgelse af om senere skolestart har positive eller negative konsekvenser, leder til et essentielt følgespørgsmål:

Hvordan skal sammenligningsgrundlaget sammensættes?

”Hvis man betragter effekten af alder ved skolestart isoleret, er der ikke belæg for at konkludere, at sen skolestart giver dygtigere elever – kun at ældre elever typisk er dygtigere end yngre elever, og at elever med flere års skolegang typisk er dygtigere end elever med færre års skolegang”, udtaler forsker Rasmus Landersø.

Spørgsmålet om sammenligningsgrundlaget opstår, da det er vigtigt at foretage *en sammenligning, hvor kun alder ved skolestart varierer*, og ikke andre faktorer som nuværende klassetrin eller sandsynligheden for at være under uddannelse. Ved første øjekast vil det naturlige sammenligningsgrundlag være jævnaldrende, som startede skole rettidigt og derfor vil gå et klassetrin over barnet, der udskyder skolestart. Men denne gruppe vil igennem et helt uddannelsesforløb, for en given alder, være et klassetrin foran, og for et givent klassetrin altid være et år yngre, end barnet, der får sin skolestart udskudt.

Denne skelnen er vigtig af to grunde. For det første fordi konklusionerne afhænger af, om man betragter en kort eller mellemlang tidshorisont, hvor senere skolestart medfører et års forskel i klassetrin, eller en langsigtet horisont, hvor alle har udfyldt deres potentiale og færdiggjort deres uddannelse uagtet alder ved skolestart.

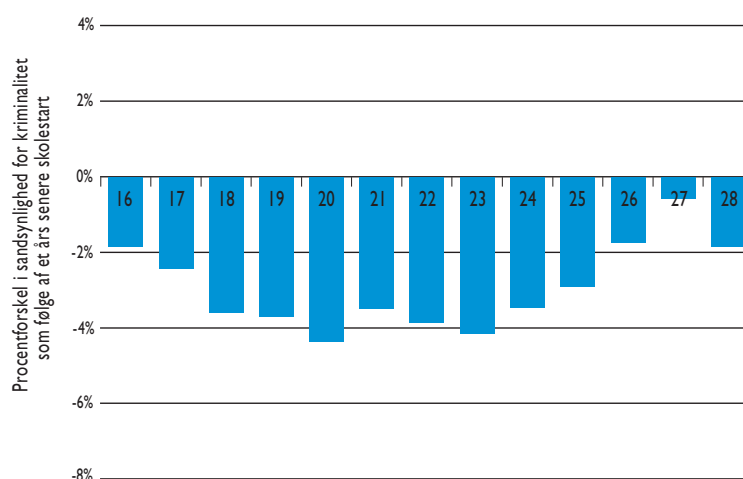
For det andet er sammenligningsgrundlaget vigtigt, fordi konklusionerne er meget forskellige, alt efter om man sammenligner børn, der starter skole et år senere, med jævnaldrende, da de var på samme klassetrin som barnet, eller om man sammenligner med jævnaldrende, på samme alderstrin, hvor der derfor vil være forskelle på, hvilke klassetrin børnene befinder sig på. Nedenfor illustreres, hvordan konklusionerne om skolestart ændrer sig markant, alt efter hvilken aldersgruppe og hvilket sammenligningsgrundlag der anvendes.

Forskelle i resultater afhængig af en kort, mellem eller lang tidshorisont

Figur 3 viser effekten af at starte et år senere i skole på sandsynligheden for at have begået kriminalitet for drenge, der startede et år senere i skole, fordi de blev født i starten af januar i stedet for i slutningen af december. I figuren vises resultaterne målt før hvert alderstrin fra 16 års fødselsdag og til 28 års fødselsdag.

Hvis der kun fokuseres på teenageårene, viser figuren, at sandsynligheden for, at drenge begik kriminalitet, blev reduceret markant, hvis de startede et år senere i skole. Men at afgrænse fokus til kriminalitet i en meget ung alder introducerer en potentiel skævvridning. Børn, der startede skole rettidigt, vil være nået et år længere i deres uddannelse, end børn der startede et år senere i skole. Således er det heller ikke kun alder ved skolestart, der varierer her, men også antal års fuldført skolegang og måske endda forskelle i,

FIGUR 3
Effekten af et års senere skolestart på drenge sandsynlighed for at have begået kriminalitet indtil hvert alderstrin fra 16 års til 28 års fødselsdag

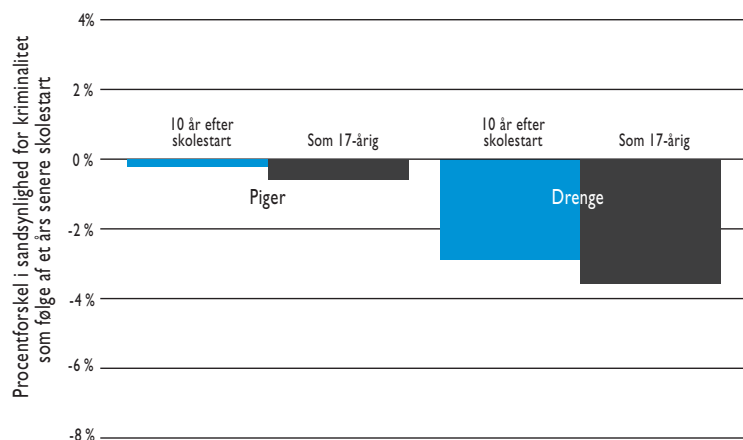
Note: Alle søjler til og med 20 er signifikant forskellige fra 0 på et 1% signifikansniveau. Alle søjler fra 21 og til og med 23 er signifikant forskellige fra 0 på et 5% signifikansniveau. De resterende søjler er ikke signifikant forskellige fra 0. Kriminalitet måles som sigtelser.

KILDE: ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED OG AARHUS UNIVERSITET.

Figuren viser, at konklusionerne om skolestart ændrer sig markant, alt efter hvilken aldersgruppe der anvendes. På kort sigt ses der i mange tilfælde store forskelle, hvorimod der på langt sigt ikke er nogen statistisk sikker effekt på sandsynligheden for at have begået kriminalitet.

FIGUR 4

Effekten af et års senere skolestart på sandsynligheden for at begå kriminalitet i det 10. år efter skolestart, og da den unge var 17 år

Note: For piger: Venstre søjle er ikke signifikant forskellig fra 0. Højre søjle er signifikant forskellig fra 0 på et 5% signifikansniveau. For drenge: Venstre søjle er signifikant forskellig fra 0 på et 1% signifikansniveau. Højre søjle er signifikant forskellig fra 0 på et 0,1% signifikansniveau. Kriminalitet måles som sigtelser.

KILDE: ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED OG AARHUS UNIVERSITET.

Figuren viser, at konklusionerne om skolestart ændrer sig markant, alt efter om børn på samme klasse- eller alderstrin sammenlignes.

hvem der er indskrevet på en uddannelse.

Hvis man ønsker en sammenligning, hvor alt holdes konstant med undtagelse af alder ved skolestart, skal tidshorizonten derfor være tilstrækkelig lang til at undgå sammenfaldende variation mellem alder ved skolestart på den ene side og uddannelseslængde og indskrivning på uddannelser på den anden. Her ses det, at alder ved skolestart ikke medfører nogen signifikant forskel i sandsynligheden for at have begået kriminalitet, før den unge fylder 28 år.

Figuren illustrerer, hvor forskellige konklusioner, der kan drages, alt efter hvilket alderstrin der fokuseres på. I næste afsnit illustreres det, hvordan konklusionerne også kan variere, når man i stedet sammenligner jævnaldrende i samme år og ikke på samme klassestrin.

Sammenligning af børn på samme klassestrin eller på samme alder

Figur 4 viser effekten af at starte et år senere i skole på sandsynligheden for at have begået kriminalitet målt i det 10. år efter skolestart, og da den unge var 17 år.

Den venstre søjle for hhv. drenge og piger viser, at drenge, der startede et år senere i skole, begik signifikant mindre kriminalitet ti år efter skolestart, mens der ikke var nogen forskel for piger. Dog er det vigtigt at holde sig for øje, at der også ti år efter skolestart var et års forskel på gruppernes alder, alt efter om de startede skole rettidigt eller et år senere end foreskrevet. Gruppen af børn, der startede rettidigt i skole, var 15,5-16,5 år 10 år efter skolestart, mens børn, der startede skole sent, var 16,5-17,5 år. Når unge på samme alderstrin sammenlignes, ændrer resultaterne sig markant. Den højre søjle for hhv. drenge og piger viser, at både piger og drenge oplevede en statistisk sikker reduktion i deres sandsynlighed for at begå kriminalitet som 17-årige.

Problematikkerne som beskrives ovenfor, gør sig ikke kun gældende for kriminalitet, men også for en bred vifte af andre mål som eksempelvis faglige testresultater og socio-emotionelle færdigheder i skolealderen, som rapporten *En god start – betydningen af alder ved skolestart for barnets udvikling* (SFI, Sievertsen 2015) fokuserer på. Det er derfor ikke sikkert at konkludere, som i rapporten fra SFI, at mindre problemadfærd som 11-årig eller forbedrede testresultater i 2., 4. eller 6. klasse afspejler en positiv effekt af højere skolestartsalder (jf. forskellene beskrevet i figur 3 og 4). Forbedrede testresultater kan ikke siges at afspejle en positiv effekt af senere skolestart. Denne påstand underbygges bl.a. af et norsk og et engelsk studie, der påviser at de forbedrede testresultater som følge af udskudt skolestart, udelukkende opstår som følge af aldersforskellen mellem børnene i testsituationen, og ikke af alder ved skolestart i sig selv.

Forskningsartiklen *School Starting Age and the Crime-Age Profile* er forfattet af forsker Rasmus Landersø, Rockwool Fondens Forskningsenhed, og professor Helena Skyt Nielsen og professor Marianne Simonsen, Aarhus Universitet. Forskningsartiklen er accepteret ved det videnskabelige, peer reviewed tidsskrift *Economic Journal*.

Rockwool Fondens Forskningsenhed. Nyhedsbrev (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i Enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre af udgivelserne fra Rockwool Fondens Forskningsenhed på adressen rff.dk